

راهنمای بانک کارآفرین

در

ضمانتنامه‌های ارزی

۱۳۹۵

تعریف ضمانتنامه

ضمانتنامه بانکی، تعهد کتبی و غیر قابل برگشت، جهت پرداخت مبلغ معینی به ارزش به ذینفع ضمانتنامه (خریدار/کارفرما) می‌باشد، در صورتی که ضمانتخواه (فروشنده/پیمانکار) از انجام تعهدات خود بر طبق قرارداد پایه‌ی موضوع ضمانتنامه، منعقد فیما بین ذینفع و ضمانتخواه، قصور نماید و یا به هر دلیلی نسبت به انجام قرارداد مربوطه استنکاف ورزد.

طرفین ضمانت نامه

ذینفع (Beneficiary)

طرفی که دعوت به مناقصه یا مزایده کرده یا قرارداد اصلی را منعقد نموده است. او خواهان آن است که هرگاه شرکت کننده در مناقصه نتواند تکالیف خود را انجام دهد یا قراردادی را که منعقد نموده، طبق شرایط مقرر در آن به انجام نرساند، خسارت وارده به او جبران شود.

ضمانت خواه (Applicant/Principle)

طرفی است که پیشنهاد شرکت در مناقصه یا مزایده می‌دهد یا قراردادی را برای انجام کاری یا فروش کالایی با دیگری منعقد می‌نماید و برای انجام پیشنهاد یا قرارداد خود ضمانتی می‌دهد. او مایل نیست به خاطر ضمانتی که سپرده، در صورت انجام تعهد خود، به نحوی غیرعادلانه مجبور به پرداخت شود.

ضمانت کننده - ضامن (The Guarantor)

ضمانت کننده می‌تواند بانک، بیمه یا شخص دیگری باشد. ضامن به خصوص اگر بانک باشد، با صدور ضمانت نامه صرفاً یک خدمت مالی ارائه می‌دهد نه یک خدمت حقوقی و صرفاً ریسک اعتباری مشتری خود را در رابطه با عدم جبران خسارت از طرف وی بر عهده می‌گیرد. ضامن مایل نیست مجبور به بررسی قراردادهای پایه، اثبات تخلف در آنها یا درگیری های حقوقی بشود زیرا که این امر با سرعت و سهولت در تجارت بین الملل مخالف و متناقض است.

انواع ضمانتنامه های بانکی

انواع ضمانتنامه های بانکی به لحاظ کاربردی

- حسن انجام کار (Good Performance Guarantee)
- پیش پرداخت (Advance Payment Guarantee)
- شرکت در مناقصه (Tender Guarantee/ Bid Bond)
- کسور وجه الضمان (Retention Bond)
- گمرکی (ورود موقت کالا) (Temporary Import Guarantee)
- تعهد پرداخت (Payment Guarantee)

ضمانت نامه حسن انجام کار

این نوع ضمانت نامه برای تضمین و اطمینان از انجام صحیح، کامل و به موقع تعهدات (فروش کالا/ ارائه خدمات) توسط ضمانت خواه (پیمانکار/فروشنده)، به نفع ذینفع (خریدار/کارفرما) مطابق با مفاد قرارداد منعقد فی مابین صادر می گردد و در صورتیکه حسب اعلام کتبی ذینفع، ضمانتخواه از انجام تعهدات خود قصور نماید، بانک ضامن متعهد به پرداخت مبلغ ضمانتنامه طبق مفاد و شرایط آن به ذینفع می باشد.

ضمانت نامه پیش پرداخت

در برخی از قراردادهای ضمانتخواه (فروشنده/پیمانکار) درخواست می نماید که درصدی از ارزش پیمان (فروش کالا/ ارائه خدمات)، در قرارداد منعقد با ذینفع (خریدار/کارفرما)، برای شروع عملیات موضوع پیمان، جهت تقویت بنیه مالی ضمانتخواه برای مواردی مانند تجهیز کارگاه، تکمیل تجهیزات و غیره تحت عنوان پیش پرداخت و در مقابل اخذ ضمانت نامه ای تحت همین عنوان به او پرداخت گردد. به موجب این ضمانتنامه، ذینفع اطمینان کافی از انجام به موقع تعهدات از سوی ضمانتخواه داشته و به تناسب پیشرفت کار و ارائه صورت وضعیت از سوی ضمانتخواه، مبلغ ضمانتنامه از سوی ذینفع قابل کاهش می باشد.

ضمانت نامه شرکت در مناقصه یا مزایده

شرکتها، سازمانها و موسسات دولتی، خصوصی و یا اشخاص حقیقی معمولاً برای خرید یا فروش اموال و یا برای اجرای پروژه ها یا تأمین خدمات مورد نیاز خود اقدام به برگزاری مناقصه یا مزایده می نمایند. در این خصوص کارفرما جهت اطمینان از وصول پیشنهادات واقعی شرکت کننده در مناقصه و ارائه پیشنهادات سنجیده و مطلوب از لحاظ مشخصات فنی و قیمت از سوی ایشان، از اشخاص شرکت کننده در مناقصه و یا مزایده می خواهد که به همراه پیشنهاد خود، ضمانت نامه ای به وی تسلیم نمایند تا در صورت برنده شدن در مناقصه/ مزایده از عقد قرارداد مربوطه استنکاف نورزیده و مفاد و به شرایط پیشنهاد خود پایبند باشند.

ضمانت نامه استرداد کسور وجه الضمان

گاهی اوقات ذینفع ضمانتنامه (خریدار/کارفرما) برای اطمینان از صحت ایفای تعهدات ضمانتخواه (فروشنده/ پیمانکار)، مبالغی را (که معمولاً از ۱۰ درصد مبلغ قرارداد فراتر نمی رود)، به عنوان تضمین حسن اجرای کار/ تعهدات از مبلغ ناخالص صورت وضعیتها/سیاهه های صادره توسط پیمانکار کسر نموده و در حسابی نزد خود نگهداری می نماید، که بنا بر تقاضای ضمانتخواه، می تواند در مقابل ارائه ضمانت نامه بانکی استرداد کسور وجه الضمان، مبلغ کسورات تضمین حسن اجرای کار/تعهدات را جهت جبران کمبود نقدینگی ضمانتخواه به وی مسترد نماید.

ضمانت نامه گمرکی (ورود موقت کالا)

صدور اینگونه ضمانتنامه ها به درخواست صاحبان کالاهای وارداتی (اعم از کالاهای نمایشگاهی، ماشین آلات و تجهیزات صنعتی و وسایل شخصی سفرا و کارداران خارجی و ...) جهت ترخیص موقت این کالاها به منظور انجام

پروژه ای در زمان مشخص، شرکت در نمایشگاه‌های بین المللی، انجام مأموریت سفرای خارجی و... و به نفع یکی از گمرکات کشور (به عنوان ذینفع ضمانتنامه) صورت می پذیرد؛ بدین ترتیب که بانک ضامن به موجب آن، متعهد به

پرداخت مبلغ معینی وجه نقد در سررسید معین به ذینفع (گمرک) در صورت عدم خروج آن کالا پس از موعد مقرر(اتمام نمایشگاه، انجام پروژه، مأموریت و ...) می گردد.

ضمانت نامه تعهد پرداخت

ضمانتنامه ای است که به موجب آن، بانک ضامن به نیابت از ضمانتخواه متعهد به پرداخت مبلغ معینی وجه نقد به ذینفع، جهت تضمین بازپرداخت هرگونه وام و تسهیلات دریافتی توسط ضمانتخواه از ذینفع، می گردد.

انواع ضمانتنامه های ارزی از لحاظ نحوه صدور

ضمانتنامه مستقیم

ضمانتنامه ای که مستقیماً توسط بانک ضامن و بنا به تقاضای ضمانتخواه و بدون دخالت بانک کارگزار دیگری، به نفع ذینفع ضمانتنامه صادر می گردد.

ضمانتنامه غیرمستقیم

ضمانتنامه ای که به پشتوانه ضمانتنامه متقابل دریافتی از بانک کارگزار (خارجی یا داخلی)، توسط بانک ضامن به نفع ذینفع صادر می گردد.

انواع ضمانتنامه های ارزی از لحاظ ماهیت

ضمانتنامه متقابل (دریافتی از بانک خارجی)

به آن دسته از ضمانتنامه‌هایی اطلاق می‌گردد که به پشتوانه ضمانتنامه متقابل دریافتی از یک بانک کارگزار خارجی معتبر به عنوان وثیقه (Collateral)، به درخواست فروشنده/پیمانکار خارجی، توسط بانک ایرانی به نفع خریدار/کارفرمای ایرانی به ارز صادر می‌شوند.

ضمانتنامه متقابل (صادر به توسط بانک ایرانی)

به آن دسته از ضمانتنامه‌هایی اطلاق می‌گردد که به درخواست و پشتوانه وثایق دریافتی از ضمانتخواه (پیمانکار/فروشنده) ایرانی (و یا ارائه ضمانتنامه متقابل توسط یکی از بانکهای داخلی به عنوان وثیقه) به نفع ذینفع (خریدار/کارفرمای) خارجی، (در مورد قراردادهای بین المللی داخل کشور و در قالب قراردادهای داخلی، به نفع ذینفع ایرانی) به ارز صادر می‌گردد.

انواع ضمانتنامه های صادره متقابل بر اساس تقسیم بندی مجموعه مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- ضمانتنامه های موضوع صدور خدمات فنی و مهندسی
- ضمانتنامه های موضوع صدور کالای تولیدی (صنعتی، کشاورزی، معدنی و...)
- ضمانتنامه های موضوع قراردادهای داخلی
- سایر ضمانتنامه های ارزی

مراحل صدور ضمانتنامه های مستقیم

۱. ارائه فرم در خواست صدور ضمانتنامه ارزی، تعهدنامه، تعهدنامه نوسانات نرخ ارز، قرارداد صدور ضمانتنامه، برگ درخواست ضمانتنامه و تعهدنامه ضبط ضمانتنامه به مشتری. (فرم های مورد نظر می بایست توسط مشتری تکمیل گردیده و شعبه ذیربط نسبت به بررسی و تایید امضاهای مربوطه اقدام نماید.)

- ارسال درخواست صدور ضمانتنامه با ذکر جزئیات خطاب به مدیریت امور بین الملل توسط مشتری. (لازم به توضیح است که نامه مورد نظر می بایست روی سربرگ شرکت تنظیم و ارائه گردد.)

- انطباق کامل فرم های تکمیل شده توسط مشتری با درخواست ایشان که نهایتاً می بایست به واحد ضمانتنامه های ارزی ارائه گردد.

۲. انعکاس درخواست مشتری توسط شعبه ذیربط به مدیریت امور اعتباری جهت تصمیم گیری ارکان اعتباری و روشن گردیدن شرایط ایشان با صدور مصوبه پیشنهادی شعبه. (شایان ذکر است که در زمان صدور ضمانتنامه، مصوبه صادره می بایست دارای اعتبار بوده و در غیر این صورت می بایست توسط شعبه ذیربط درخواست تمدید گردد.)

۳. ارائه قرارداد معتبر، اعتبار اسنادی، ابلاغیه ارجاع کار و یا فراخوان شرکت در مناقصه توسط متقاضی ضمانت نامه به شعبه که نهایتاً می بایست به واحد ضمانتنامه های ارزی ارائه گردد.

۴. اخذ مجوز از بانک مرکزی در صورت لزوم توسط امور بین الملل (در برخی موارد طبق بخشنامه های بانک مرکزی لازم است بابت صدور ضمانتنامه از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجوز اخذ گردد). (از جمله ضمانتنامه هایی که معادل ریالی آنها بیش تر از ۱۰ میلیارد ریال باشد))

احراز شرایط مصوبه صادره از جمله اخذ وثائق واجد تخصیص و ارائه تاییدیه لازم از شعبه ذیربط مبنی بر احراز کلیه شرایط مندرج در مصوبه. (لازم به توضیح است که مبنای محاسبه وثائق قابل تخصیص، نرخ روز صدور ضمانتنامه خواهد بود.)

وثایق و تضامین ضمانت‌نامه‌ها

میزان وثایق مطابق با مفاد آئین نامه صدور ضمانتنامه و ظهرنویسی از طرف بانک ها و حسب مجموعه مقررات ارزی ابلاغی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و همچنین خط مشی اعتباری بانک و تصمیم مراجع اعتباری، بر اساس ظرفیت و اهلیت اعتباری مشتری در چارچوب ضوابط و مقررات مربوطه تعیین خواهد گردید که می‌تواند یک یا ترکیبی از موارد زیر باشد:

۱. سفته تضمینی به میزان ۱۲۰٪ غیرنقدی ضمانت‌نامه‌ها به امضای متقاضی و پشت‌نویسی ضامن مورد قبول بانک

۲. ترهین وثیقه ملکی به میزان موردنظر بانک با توجه به مبلغ ضمانت‌نامه و مبلغ سپرده نقدی

۳. اوراق مشارکت معتبر

۴. سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت بانکی

۵. سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس

۶. ضمانت‌نامه بانکی

۷. سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها

معمولاً بانک درصدی از مبلغ هر ضمانت‌نامه را به عنوان سپرده نقدی از مشتری دریافت می‌کند. این مبلغ در بانک کارآفرین با توجه به وضعیت مالی و شرایط مشتری و نوع ضمانت‌نامه تعیین می‌گردد. (البته سپرده نقدی به صورت امانی در اختیار بانک بوده و در زمان ابطال ضمانت‌نامه به مشتری مسترد می‌شود).

۸. کارمزد ضمانت‌نامه‌ها

بانک در قبال صدور هر ضمانت‌نامه کارمزدی را از مشتری دریافت می‌کند. این کارمزد بر اساس نوع، مبلغ و مدت هر ضمانت‌نامه محاسبه و در هنگام صدور ضمانت‌نامه از مشتری اخذ می‌گردد.

مراحل صدور ضمانت‌نامه به پشتوانه ضمانت‌نامه متقابل وارده

مرحله اول : دریافت ضمانت‌نامه متقابل از بانک ذینفع

بررسی پیام دریافتی از بانک کارگزار به لحاظ داشتن حداکثر پوشش و حداقل ریسک و مشروط نبودن ضمانت‌نامه و آماده سازی آن جهت مرحله بعدی (شایان ذکر است در این مرحله مکاتبات متعددی ممکن است با بانک کارگزار تبادل گردد)

مرحله دوم : اخذ مجوز از اداره مطالعات بانک مرکزی در خصوص دارای اعتبار بودن بانک کارگزار و امکان قبول وثیقه از ایشان

مرحله سوم : اخذ مجوز از مدیریت محترم عامل بانک

مراحل صدور ضمانتنامه متقابل توسط بانک کارآفرین

- ارائه فرم در خواست صدور ضمانتنامه ارزی، تعهدنامه، تعهدنامه نوسانات نرخ ارز، قرارداد صدور ضمانتنامه، برگ درخواست ضمانتنامه و تعهدنامه ضبط ضمانتنامه به مشتری. فرم های مورد نظر می بایست توسط مشتری تکمیل گردیده و شعبه ذیربط نسبت به بررسی و تایید امضاهای مربوطه اقدام نماید. ارسال درخواست صدور ضمانتنامه با ذکر جزئیات خطاب به مدیریت امور بین الملل توسط مشتری . (لازم به توضیح است که نامه مورد نظر می بایست روی سربرگ شرکت تنظیم و ارائه گردد.)
- انطباق کامل فرم های تکمیل شده توسط مشتری با درخواست ایشان که نهایتاً می بایست به واحد ضمانتنامه های ارزی ارائه گردد.

۱. انعکاس درخواست مشتری توسط شعبه ذیربط به مدیریت امور اعتباری جهت تصمیم گیری ارکان اعتباری و روشن گردیدن شرایط ایشان با صدور مصوبه پیشنهادی شعبه. (شایان ذکر است که در زمان صدور ضمانتنامه، مصوبه صادره می بایست دارای اعتبار بوده و در غیر این صورت می بایست توسط شعبه ذیربط درخواست تمدید گردد.)

۲. ارائه قرارداد معتبر، اعتبار اسنادی، ابلاغیه ارجاع کار و یا فراخوان شرکت در مناقصه توسط متقاضی ضمانت نامه به شعبه که نهایتاً می بایست به واحد ضمانتنامه های ارزی ارائه گردد.

۳. احراز شرایط مصوبه صادره از جمله اخذ وثائق واجد تخصیص و ارائه تاییدیه لازم از شعبه ذیربط مبنی بر احراز کلیه شرایط مندرج در مصوبه. (لازم به توضیح است که مبنای محاسبه وثائق قابل تخصیص، نرخ روز صدور ضمانتنامه خواهد بود.)

۴. در رابطه با صدور ضمانتنامه متقابل صادراتی به نفع ذینفع خارجی اخذ مجوز از بانک مرکزی (به استثنای ضمانت نامه شرکت در مناقصه)، اخذ گواهی تایید صلاحیت ضمانتخواه از معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و همچنین مصوبه کمیته ماده ۱۹ و اخذ مجوز از بانک مرکزی الزامی می باشد.

سایر توضیحات

- بانکها مجاز به صدور ضمانتنامه تعهد پرداخت ارزی بابت تضمین وام، هر نوع تسهیلات ارزی دریافتی از موسسات مالی و بانکهای خارجی " بجز مواردی که مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واقع شده است " نمی‌باشند .
- قبول و ابلاغ ضمانتنامه مستقیم در رابطه با اعتبار اسنادی و قراردادهای ارزی که از محل ارز متقاضی تأمین می‌گردد و همچنین ضمانتنامه مستقیم صادره توسط بانکهای ایرانی، شعب بانکهای ایرانی در خارج از کشور و واحدهای بانکهای ایرانی بلامانع می‌باشد .
- در صورت تودیع کل مبلغ ضمانتنامه به صورت ارز، نیاز به اخذ مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نمی‌باشد .
- صدور انواع ضمانتنامه‌های ارزی مورد نیاز اشخاص حقیقی و حقوقی غیر ایرانی صرفاً در صورت توثیق ۱۰۰ درصد عین وجه‌الضمان به ارز و بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران امکان پذیر است.